

Jopi Hart: Curaçao heeft een echte leider nodig

door Jeannette van Ditzhuijzen

“Het is alsof praktisch alles wat ik in mijn fantasie heb verzonnen, nu op Curaçao plaatsvindt: de aanslag op een politicus - zoals bij Helmin Wiels - ‘gangs’ die elkaar afmaken, witwaspraktijken, invoer van drugs en vuurwapens, en ga zo maar door.” De recent uitgekomen, spannend geschreven roman Verkiezingsdans van Jopi Hart is een regelrechte aanklacht tegen de politiek op het eiland. “Niet bewust”, zegt hij met nadruk. “Het liep gewoon zo, maar ik schreef wel uit een gevoel van onbehagen, van boosheid.”

We lopen door ‘zijn wijk’ Otrobanda. Luide muziek schalt over een pleintje, waar een feestje wordt gevierd, en concurreert met een bar iets verderop, waar de boxen eveneens op volle sterkte staan. Buurtbewoners groeten Jopi en staan stil voor een praatje.

Hart houdt van Otrobanda, waar hij zijn jeugd doorbracht, en hij houdt van Curaçao, maar het gebrek aan leiderschap en politieke visie ergert hem mateloos. In Verkiezingsdans geeft hij Curaçao wél een echte leider: de idealistische wiskundeleraar Matthew Bartels. Voor een goed verstaander is Bartels het evenbeeld van de onlangs overleden politicus Miguel Pourier, volgens velen een van de weinige goede leiders, die het eiland heeft gekend. In de aanloop naar de verkiezingen krijgt deze Bartels te maken met een corrupte tegenstander en al gauw merkt hij dat politiek en drugshandel zeer nauw met elkaar zijn verweven. Dan wordt er een aanslag op hem gepleegd, net als op Helmin Wiels, eerder dit jaar. Toeval, zegt Hart. “Ik schreef al veel eerder een Engelse versie van dit boek. Wiels had toen nog maar net zijn partij PS opgericht.”

Georganiseerde misdaad

De auteur benadrukt dan ook dat het boek echt helemaal aan zijn fantasie is ontsproten. Helemaal? “Nou ja, dat er op Curaçao georganiseerde misdaad is, net als in Verkiezingsdans, daaraan kan geen zinnig mens twijfelen. Minister Navarro wil niet voor niets een offensief tegen de georganiseerde criminaliteit

beginnen. De misdaad móet wel hiërarchisch georganiseerd zijn, waarom denk je anders dat al die executies plaatsvinden? Niet alleen van Wiels, ook van anderen.”

“Drugs zijn overal”, verzucht Hart, terwijl we door een supersmal steegje lopen. “In dit straatje doen ze regelmatig hun ‘zaken’.” Wijzend op een vervallen krot: “Vroeger gebeurde dat vanuit dat huis. Geen idee waar die dealer nu uithangt. Misschien in de gevangenis?”

De beschrijvingen in de roman van troosteloze gezinnen en drugskoeriers in arme buurten zijn gebaseerd op Harts ervaringen in het onderwijs. Hij was jarenlang docent Engels aan het Radulphus College. Net als Matthew Bartels in Verkiezingsdans hoorde hij op ouderavonden het nodige over de soms schrijnende thuissituaties van zijn leerlingen.

Toegankelijk onderwijs

De nadruk die de hoofdpersoon van de roman legt op het belang van onderwijs is ook een stokpaardje van Hart. Niet dat het Curaçaose onderwijs slecht is. Het gaat Hart om de toegankelijkheid ervan. “Kijk, er bestaat wel een wet die zegt dat iedereen verplicht is onderwijs te volgen, maar die wordt nauwelijks nageleefd. Dus wat gebeurt er dan? Heel veel kinderen gaan niet naar school of ze houden het niet vol. Terwijl onderwijs het hart van alles is. Als dat goed is, voorkom je een heleboel problemen.”

“Waarom ze niet naar school gaan? Omdat er geen geld is voor het verplichte schooluniform of voor de bus. Weet je wel wat een stadsbus kost op dit eiland? Daar hebben de moeders het geld niet voor. Zelf kunnen ze hun kind niet wegbrengen, want ze moeten werken.”

Het verschil tussen degenen die het kunnen maken in de maatschappij en hen die dat niet kunnen, neemt volgens Hart toe door het armoedeprobleem. “Juist zij die het niet halen, doordat ze niet of nauwelijks naar school zijn geweest, vormen het probleem van de gemeenschap.”

Hij wijst ook op de naar zijn mening veel te krappe schooltijden. Toen hij begon in het onderwijs, in de jaren zestig, werkte hij tot drie uur en bleef daarna op school om de leerlingen te helpen met sport en andere activiteiten. “Dat deed iedereen, dat was de norm. Toen ik in

1962 naar Nederland ging, deed ik daar precies hetzelfde. Maar bij mijn terugkeer in 1972 hadden de leerlingen nog maar iets meer dan een halve dag school. Natuurlijk, het is heet, maar zorg dan voor zonwering en fans.”

In Verkiezingsdans laat Hart “duizenden half-analfabeten en emotionele volgelingen” woorden als ‘vrijheid’ en ‘onafhankelijkheid’ scanderen. Ze volgen daarmee klakkeloos hun populistische leiders. “Daarom is onderwijs van vitaal belang, zodat de mensen kritisch worden en leren zelf na te denken. Daarom ook stuur ik wekelijks brieven naar de kranten, zo hoop ik die mensen te bereiken.”

Net op dat moment passeert een jong ouderpaar, hij met de baby liefdevol in de armen. “Kijk, daar geniet ik van. Ik heb net weer gelezen dat een vader onmisbaar is in een gezin. Maar in 40 procent van de Curaçaose gezinnen met kinderen staat een moeder er alleen voor. Ze moet overdag werken en heeft dus geen tijd voor haar kinderen. Daardoor missen heel veel Curaçaose kinderen een liefdevolle opvoeding. En als een kind als baby niet wordt geknuffeld, is het verloren. Een kind moet van jongs af belangstelling en liefde krijgen.”

Corruptie

Recent beschreef Hart op zijn blog de gewoonte van politici om stemmen te ‘kopen’ door baantjes weg te geven aan familie en partijgenoten. Soms wordt er zelfs geld gegeven om een huis af te bouwen, stroom te betalen of een kind uit de problemen te helpen.

“Deze gewoonte hebben we altijd normaal gevonden. Maar daardoor zijn we wel afhankelijk van de hulp van anderen. En die afhankelijkheid is erger geworden, nu grote bedragen, soms van dubieuze afkomst, gebruikt worden om politieke campagnes te financieren. Het is logisch dat de geldschieter wat terug verwacht, en zo is corruptie onderdeel geworden van ons politieke systeem.”

Volgens Hart kan politieke hervorming alleen plaatsvinden, wanneer de bevolking rigoureuus kapt met deze cultuur van afhankelijkheid. Hij wijst op het rapport over Curaçao van Transparency International (juni 2013) waaruit blijkt dat ‘de publieke sector, de politieke partijen en de media de zwakste schakels zijn in het vermogen van het eiland om corruptie te bestrijden’.

“Dat heeft ook te maken met de kleinschaligheid van Curaçao. Ministers zijn voor hun beleid afhankelijk van de diensthoofden. Maar doordat iedereen elkaar hier kent, is het moeilijk om beslissingen te nemen. Want de invloed van die beslissing is bij iedereen die je kent voelbaar. Daarom was het een briljante zet van wijlen Helmin Wiels om een zakenkabinet aan te stellen. Die vakministers weten waar ze over praten.”

“Dat Wiels werd geliquideerd is eigenlijk een pluim voor hem”, vervolgt hij.

“Wiels deed kennelijk de juiste dingen, waardoor anderen, die niet het beste met het eiland voor hebben, zich genoodzaakt zagen hem te liquideren.”

Verval

We lopen inmiddels langs keurig verzorgde huisjes die in de jaren tachtig door Monumentenzorg werden gerestaureerd. Ze gaven de aanzet tot de restauratie van veel meer historische panden in deze wijk. “Dat was een goede zet. Als een buurt in verval raakt, voelen de bewoners zich verwaarloosd. Ze zijn kennelijk niet belangrijk voor de overheid.”

“Gelukkig valt dat in Otrobanda nog mee, de restauraties hebben eraan bijgedragen dat de mensen redelijk tevreden zijn.” Wijzend op een verkrot pand: “Het probleem is het verval waar niets aan wordt gedaan. Dat maakt de bewoners boos op de overheid, maar tegelijk wordt de neiging groter om zelf ook rotzooi achter te laten, zoals je hier ziet.”

Wat Hart dwarszit is het gebrek aan visie van Nederlandse en Curaçaose politici in de tijd dat het Curaçao financieel nog goed ging. “Ze hadden niet voor ogen wat ze over een jaar of twintig wilden bereiken. Van die jarenlange verwaarlozing krijgen wij nu de rekening gepresenteerd. Want de problemen stapelen zich op.”

Het is volgens Hart een illusie om te verwachten dat de huidige regering in één keer het werk oppakt dat alle vorige regeringen hebben laten liggen. “Het wachten is nu dus op die ene leider met visie. Ik ben niet pessimistisch. Mijn schoonvader zei altijd dat het eiland eerst door de ellende moet voor het eruit komt. Het móet uiteindelijk dus goed komen. De potentie is er.”

“Die leiders zijn er namelijk al, alleen beseffen ze dat nog niet. Pas wanneer de omstandigheden hen dwingen en ze inzien dat hier geen toekomst meer is voor henzelf en hun kinderen, dan zal er een leider opstaan en zeggen: ik pik dit niet.

Dat gebeurde in 1993 met Miguel Pourier. Het leiderschap dringt zich aan je op. Dat moment komt. Dat weet ik zeker.”

Spannende ‘pageturner’

Ezra de Haan over Verkiezingsdans op www.Literatuurplein.nl: “Een spannende ‘pageturner’ die, voor iedereen die iets met Curaçao heeft, werkelijk onweerstaanbaar is.” “Het boek mag dan politiek geëngageerd zijn, het is bovenal een mooie, spannende roman waarin de auteur alle registers van het muziekstuk dat Curaçao heet, weet te bespelen.”

Bron: *Ñapa Literatuur (Amigoe)*, zaterdag 30 november 2013